

הכונס פרק ששי בבא קמא

החזירה. לאצידה: למקום שיראנה. מנגיבה ואצידה ושומר שכר חייב צפ"שכית איניש צבייתה אבל צנהרים שיהיונו לרשותו. של בעלים: מאי מולא צביתו וקתני חייב: מודינא לך. בלאצידת בעלי חיים דחייב המולא בנגיבה ואצידה ולא משום שכר מלוא אלא משום דנגיבה ואצידה ידיהו פשיעותא היא: דקיון דנקטו נגרי צרייתא. כיון שראה שמלומדות הן לנאת צעי נטירותא יתירתא ואפי"ה הוה שומר חנם חייב אבל שומר אצידה דמטלטלי פטור מנגיבה ואצידה: נגרי. פסיעות: השב. השצה מעלייתא משמע: לגינתו ולחורבטו מנין. דסגי ליה למולא צהשצתו לגינתו דבעלים: הכל לריבין דעס בעלים. גונב וגולח או אחד מארבעה שומרין שהחזירו צריך להודיעו לבעלים ואם לא הודיעו חייב המחזיר בלאחיותו: טענת גנב. לפטור עצמו עיי' גנב שטוען נגנבה הימנו האצידה שמלאתי ונמלח צידו הוה משלם תשלומי כפל כגנב עצמו דדרשינן בפרק מרובה (לקמן דף קג.) ואם לא ימלא הגנב^(א) אם לא ימלא כמו שאמר אלא הוה עצמו גנבו וכתיב בתריה יגלם שנים אי אמרת צלמלא שומר אצידה כשומר חנם דמי משום הכי משלם כפל דהוי צעי למפטור נפשיה בטענת גנב: קרנא צעי שלומי מעיקרא כי טעין נגנבה הוה מחייב נפשיה לשלומי קרנא: טענת לפטים מוויין. גנב מוויין נטל הימנו בחזקה דקא פטר נפשיה בטענת אונס: לפטים מוויין גולן הוא. ובטענת אונס פטר נפשיה וכפל צוען טענת גנב הוא דכתב זיה רחמנא^(ב) (דכתיב) וגונב מצית האישי (שמות כג): גנב הוא. ומשלם כפל וכן הפטור עצמו בטענת לפטים מוויין. ולענין חיוב לא מחייב שומר שכר עליה אם אמת אמו דהא איניס: לא

(א) [מוספתא דפ"מ פ"ב, ב] (ב) [מוספתא פ"ב, ב] (ג) [לקמן ק"ח: ד] (ד) [ב"מ פ"א ע"ש (חולין פ"א, א)] (ה) [ב"מ פ"א, א] (ו) [לקמן סג. ק"ו: א] (ז) [ב"מ כב. ג'ה]. (ח) [לקמן ע"ט: ב] (ט) [שמות כב, א] (י) [רש"י מ"ח: א].

תורה אור השלם

1. לא תראה את שור אדחק או את שוין נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאדחקי: דברים כב א

הגהות הב"ח

(א) גמ' רשביה דעיל ונפיק: (ב) תוס' ד"ה אלא וכו' פ"י שאינה משתמרת אלא כרוח מלוי: (ג) [ב"מ פ"א ע"ש (חולין פ"א, א)] (ד) [ב"מ פ"א ע"ש (חולין פ"א, א)] (ה) [ב"מ פ"א ע"ש (חולין פ"א, א)] (ו) [ב"מ פ"א ע"ש (חולין פ"א, א)] (ז) [ב"מ פ"א ע"ש (חולין פ"א, א)] (ח) [ב"מ פ"א ע"ש (חולין פ"א, א)] (ט) [ב"מ פ"א ע"ש (חולין פ"א, א)] (י) [ב"מ פ"א ע"ש (חולין פ"א, א)]

הגהות הגר"א

[א] גמ' ח"ל מודינא כ"י. י"ב וינתת הרמז"ס (ח"ל) הוא (נבע"ח) כ"י ור"ל דמיימי ג"כ מנתקס מהחזרה אבל רש"י כתב בירוסא שלטו (ועבדגרי"ל סימן רסו פ"ק ה' ומש"ש ועוד דקאמר משמע דידע דמשמע צ"ב"ח הי"ך פשיטא ליה כ"כ עין מוספתא פ"ב דב"מ חייב חזרה צהשצתו חייב כ"י לעולם כ"י ועמ"ס פ"א ד"ה לעולם כ"י) (ומ"ס רש"י ד"ה החזרה לאצידה ל"ד ד"ל דקא אצידה):

רבינו חננאל

החזירה למקום שיראנה כול, ופירק רבה, תרתי קתני וחי קתני החזירה שהריית בעידנא דשכיח בעל אבדה במתא דכי נפיק ועילי חזי לה אינו חייב ליטפל בה, אבל החזירה בצהרים בעידנא דלא שכיח במתא ולא חזי לה נגנבה או אבדה חייב ומחויב ליה טוב לעולם הוא חייב עד שהחזירו לרשותו, ופירק בעליל חיים מודינא לך דריקו דנקטו להו נגריא ברייתא בעו נטירותא יתירתא. בבעלי חיים מודינא הואיל ואקנטה נגריא ברייתא, פ"י לימיר אותה להלך ברגליה חזק לדיד.

בעליה: שומר חנם פטור השואל (ב"מ דף ק"ג): שחיות. מלוי במלאתו בשדה: עד לעולם לאו אפילו. הניחה

HebrewBooks.org © Mazonaim Publishers. No commercial use allowed.

החזירה למקום שיראנה אינו חייב למפל בה נגנבה או אבדה חייב באחריותה מאי נגנבה או אבדה לאו נגנבה מביתו ואבדה מביתו לא ממקום שהחזירה והא קתני אינו חייב ליטפל בה א"ל הכא במאי עסקינן כגון שהחזירה בצהרים ותרתי קתני והכי קתני "החזירה שחרית למקום שיראנה (ה) ושכיח דעיל ונפיק וחזי לה אינו חייב ליטפל בה החזירה בצהרים למקום שיראנה דלא שכיח דעיל ונפיק דלא חזי לה ונגנבה או אבדה חייב באחריותה איתיביה^(א) לרע"ל הוא חייב עד שיהיונה לרשותו מאי לעולם לאו אפילו מביתו ש"מ כשומר שכר דמי [א] א"ל מודינא לך בבעלי חיים דכיון^(ב) דנקטי להו נגריא ברייתא בעי נטירותא יתירתא איתיביה רבה לרב יוסף והשב^(ג) אין לי אלא בביתו לגינתו ולחורבטו מנין ת"ל תשיבם מכל מקום מאי לגינתו ולחורבטו אילימא לגינתו המשתמרת ולחורבטו המשתמרת היינו ביתו אלא פשיטא לגינתו שאינה משתמרת ולחורבטו משתמרת ש"מ כשומר חנם דמי א"ל ילעולם לגינתו המשתמרת ולחורבטו המשתמרת ודקא קשיא לך היינו ביתו הא קא משמע לן דלא בעינן דעת בעלים כדרבי אלעזר^(ד) דא"ר אלעזר הכל צריכין דעת בעלים חוץ מהשבת אבידה שהרי ריבתה בו תורה השבות הרבה א"ל אביי לרב יוסף ואת לא תסברא דשומר אבידה כשומר חנם דמי והא^(ה) אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן והטוען טענת גנב באבידה משלם תשלומי כפל ואי ס"ד שומר שכר הוי אמאי משלם תשלומי כפל קרנא בעי שלומי א"ל הכא במאי עסקינן כגון שטוען טענת לפטים מוויין א"ל ל"סטים מוויין^(ו) כיון דמיטמר מאינשי גנב הוא איתיביה לא

מלוא קעציד ולכל הוה כשומר שכר והא דצעי לאוקומא פלוגתייהו דלרבה ורב יוסף והוה רבה כר"א שהוה שמומי ועוד קאמר לימלא דרבי יוסף תנאי היא ומסיק דרבי יוסף ככולי עלמא ומשמע דרבה דלא לרבי עקיבא אלא כר"א ולא כרבי עקיבא דאי לרבי עקיבא ודאי הוה שומר שכר אי אפשר לומר כן דעל כרחק לרבה אפי"ה לרבי עקיבא שומר חנם הוה דבאלו מליאות (ב"מ דף כט. וס) לרבה לא הוה לרבי טרפון דמתייר להשתמש אלא שומר שכר א"כ לר"ע לא הוה אלא שומר חנם לכך נראה דרבה לא יעמיד כלל פלוגתייהו בשומר אצידה אלא יאמר לכולי עלמא שומר חנם הוה ופלוגתייהו דשמואל דר"ע אית ליה דשמואל אבד קמא דמגלח אבד אלפא וזוי ור"א אית ליה דשמואל ורב יוסף כי מוקי פלוגתייהו דשמואל לא קאי רבי אליעזר כוומיה שהוה פטור את המלוה באצידה ח"מ דממי המשכון ולכן מוקי פלוגתייהו בשומר אצידה והוה כר"ע וקאמר לימלא דרבי יוסף תנאי היא דרבה ודאי לאו תנאי דמוקי פלוגתייהו דשמואל ומסיק דכולי עלמא אית להו דרבי יוסף כו' והא דמתן בשבועות (ד' מג. וס) סלע הלויתני עליו ושמים היה שוה דמשמע שחייב לשלם המשכון כשאבד מיירי שאבד בפשיעה לרבה דלומר שומר חנם הוה:

לא במקום שהחזירה. ואפילו שומר חנם חייב דפושע הוא:

לעולם הוא חייב עד שיהחזירה בו. היא סיפא דצרייתא דלעיל בתוספתא דב"מ (פ"ב ע"ג) ולהכי דייק מינה אפיר דחייב בנגיבה ואצידה קאמר: אמר ר' יהודה ורבינא דך בבעלי חיים דכיון דנקטי להו נגרי ברייתא בו'. וכגון שנגנבה צאטו ענין שנגרי צרייתא גרמו לה להגנב ולעיל לא אסיק אדעתיה האי שינויא דהשאה מלי למימר דנגנבה או שאבדה דלעיל מציתו קאמר אי נמי הך סיפא אצידה דוקא קאי שמיגרי צרייתא גרמו לה להאבד אבל לענין נגיבה פטור שאין גורמין לה ליגנב ומשום הכי צרישא דקמני צהדיא נגנבה לא מלי לשנויי הכי:

אלא לגינתו שאינה משתמרת. פ"י (ט) אלא כרוח מלוי וש"מ כשומר חנם דמי דלכתה שמירתו: **קרנא בעי דש"מ.** וכיון שחייב עצמו לשלומי צשויו אפילו נמלח שגנבו פטור מכפל: **בגולן שטענו טענת לפטים מוויין.** מינה אמאי מוקי לה בלסטים מוויין ודחיק למימר דגנב הוא לוקמיה כגון שטענו טענת גניבה צאונס שנגנבה ממנו צאונס גדול כגון ששמר כספים בחפירה צקרקע שאי אפשר לגנבם אלא במחילות תחת הקרקע דהוי אונס בליסטים מוויין או אם צא עליו חולי של טירוף הדעת או שיהה נפלה עליו צאונס או אונס אחר שאינו יכול לשמור ולרצה דפטור הפועלים (ב"מ דף ק"ג): על צעידנא דעילי אינשי או דגס צעידנא דיימי אינשי משכחת כפל שטוען טענת גנב צעידנא דעילי או צעידנא דיימי אינשי ולהנהו אמוראי דפליגי עליה התם מ"מ משכחת כדפרישית ומיהו איכא למימר דהכא לא חייב כיון דמשני שפיר בלסטים מוויין וס"ל דגנב הוא ובסמוך נמי אצרייתא דפריך לא אם אמרת הוה מלי למימר נמי וליטעמיך דגולן הוא אכתי תקשי לך דמצינו שומר שכר משלם כפל צוען טענת גנב צאונס אך צההוא ק"ו דאין עליו תשובה קשה דבפרק השואל (ב"מ דף ק"ג): מסיק עלה דקסבר האי תנא לסטים מוויין גולן הוא ומה צדך אכתי יש עליו תשובה דמה לשומר שכר שכן משלם כפל צוען טענת גנב צאונס ואין לומר דכיון דנגיבה צאונס לא שכיח לא חשיב פירכא אבל לסטים מוויין שכיח טפי דבכמה מקומות פריך מחומרות דלא שכיח ועוד אע"ג דלא שכיח יכול לטעון כן ונראה לר"י דכיון שחייב הכתוב שומר שכר בנגיבה וסתם נגיבה קרובה לאונס כדאמרין צהשואל (ס) סברא הוא דכלל ענין שמהיה הנגיבה יתחייב מגזרת הכתוב אפילו צאונס גמור ואף על גב דבלסטים מוויין דהיינו צבויה דקרא פטר צו הכתוב אף על פי שאין אונסו גדול יותר ודומקן ושי"מ מוס' ב"מ מג. ד"ה אמי שמואל: לא

לא א ב ג ד מיי פ"א מהל' גולה ואצידה הלכה יד יו ועין צ"מ סמו עשין עד טו"ש"ע ח"מ ס"י רסו ספ"ק א: לב ה מיי פ"ד מהל' נגיבה הלכה י ועין סס ופ"א מהלכות גולה ואצידה הלכה ח סמו עשין עד טו"ש"ע ח"מ ס"י רסו ספ"ק א: לג ו מיי פ"א מהלכות גולה ואצידה הל' טו סמו עשין עד טו"ש"ע ח"מ ס"י רסו ספ"ק א: לד ז ה מיי פ"ד מהל' נגיבה הל' ד (וטו"ש"ע ח"מ ס"י שגב): לה ט מיי פ"א מהל' גולה ואצידה הל' ט סמו עשין עד טו"ש"ע ח"מ ס"י רסו ספ"ק א:

מוסף רש"י

לגינתו ולחורבטו מבין. דבא"ל השצה ופטור דב"מ (ל"א). דלא בעינן דעת בעלים. לומר לו שומר פתקן שהחזירה אונסת לגינתו שמלאתיה אונסת (סו). הכל צריכין דעת בעלים. גנב גולן וד' שומרים שהשיבו ארכיס להודיעו, ואם לא הודיעו ומתה או נגנבה חייבם בלאחריותו, דכיון דידע שאבדה ולא ידע שהושבה, לא מהו צד ולא מלאכה גנב (סו). הטוען טענת גנב באבידה. מולא אצידה שטוען נגנבה הימנו לאחד שמלאתיה (לקמן ס"ג).